

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Академічне товариство ім. М. Балудянського
(м. Кошице, Словаччина)
Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andreia» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

***СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ***

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

03 червня 2020 року

Частина IV

Вінниця 2020

УДК 339.922
С69

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 03 черв. 2020 р. Вінниця, 2020. Ч. 4. 288с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми та перспективи, тенденції розвитку маркетингових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні, державотворчі процеси в умовах глобалізованого суспільства: історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д-р філос. наук, професор

Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, д-р екон. наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Боковець В.В., д-р екон. наук, професор, **Власенко І.Г.**, д-р мед. наук, професор,

Корж Н.В., д-р екон. наук, професор, **Іваницька Н.Б.**, д-р філол. наук, професор,

Поліщук І.І., д-р екон. наук, доцент, **Прутська О.О.**, д-р екон. наук, професор,

Чорна Н.М., д-р іст. наук, професор, **Штифурак В.Є.**, д-р пед. наук, професор,

Бондар А.А., канд. наук з фіз. виховання і спорту, **Мельничук О.П.**, канд. екон. наук,

Нечипоренко В.О., канд. філол. наук, доцент, **Радзіховська Л.М.**, канд. пед. наук,

доцент, **Романовська Ю.А.**, канд. екон. наук, доцент, **Сегеда С.А.**, канд. екон. наук,

доцент, **Тернова А.С.**, канд. техн. наук, доцент.

Друкується за ухвалою вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-958-4

ЗМІСТ

ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА: ІСТОРИЧНІ, ФІЛОСОФСЬКІ, СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Бахновська І.П., канд. юрид. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РОЛЬ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	12
Бичков М.М., канд. філос. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ВЗАЄМОБУМОВЛЕНІСТЬ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ З ПРАВОСВІДОМІСТЮ І ПРАВОВОЮ КУЛЬТУРОЮ.....	18
Білоус І.М., канд. юрид. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Сікорська Л.О., канд. пед. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	29
Кокарча Ю.А. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КУЛЬТУРА КОМУНІКАЦІЇ СУЧАСНИХ ПОЛІТИКІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	38
Красніцька Г.М., канд. іст. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	46
Маскевич О.Л., канд. філос. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	52
Мельничук М.О., канд. юрид. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СТАНОВЛЕННЯ ОРГАНІВ РОБІТНИЧОЇ МЕДИЦИНИ В РАДЯНСЬКІЙ СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЇ УСРР	60
Мельничук О.Ф., д-р юрид. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ УЧАСНИКИ ВІДНОСИН У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ З СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	70
Панькевич В.М., канд. юрид. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Костюк Н.П., канд. юрид. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРАВОВІ ЗАСАДИ КОМУНІКАЦІЇ ПОЛІЦІЇ З ПРАЦІВНИКАМИ ЗМІ.....	77

Пипяк М.І., канд. юрид. наук
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ГАРМОНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ
ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ 86

Слущкий Я.С., канд. пед. наук
Донбаський державний коледж технологій та управління
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУПРОВОДУ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ..... 91

Стопчак М.В., д-р іст. наук, професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ:
СУЧАСНИЙ СТАН, ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ..... 97

Штифурак В.Є., д-р пед. наук, професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Сухоребра Т.І., канд. юрид. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
УТВЕРДЖЕННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЯК НАПРЯМ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ..... 111

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ **СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО** **ВИХОВАННЯ ЗВО**

Бондар А.А., канд. наук з фіз. виховання і спорту
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ФУТБОЛУ
У ЗВО..... 120

Васькевич С.С.
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
СУЧАСНІ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ 125

Пуздимір М.І., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ З ФІТНЕС – АЕРОБІКИ ЯК ФОРМА
ДОДАТКОВИХ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ..... 131

Рогаль І.В.
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МОЖЛИВОСТІ УДОСОКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОГО СТАНУ СТУДЕНТІВ
ЗА РАХУНОК ВОЛЕЙБОЛУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 136

Сальникова С.В., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ПРОБЛЕМА ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС РОБОТИ ЗІ
СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ..... 143

Чехівська Ю.С.
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В
УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ..... 148

Шкондя В.В.
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО СТАНУ СТУДЕНТІВ ЗА РАХУНОК
БАСКЕТБОЛУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 155

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

N.D. Bondar, PhD in Pedagogy
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE
DEVELOPMENT OF STUDENTS' PROFESSIONAL AND PERSONAL
QUALITIES IN THE PROCESS OF BUSINESS GAMES..... 159

N.V. Voinarovska, PhD in Pedagogy, Associate Professor
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE
PRINCIPLES OF BILINGUAL EDUCATION..... 166

N.M. Havryliuk, PhD in Pedagogy, Associate Professor
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE
TRENDS AND PROBLEMS OF US HIGHER EDUCATION DEVELOPMENT... 172

S.V. Gladjo, PhD in Philology, Associate Professor
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE
ARTISTIC SYMBOLS IN SHORT STORIES: MYTH OR REALITY..... 178

Довгань Л.І., канд. пед. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ..... 187

Западинська І.Г., канд. пед. наук
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ..... 193

Іваницька Н.Б., д-р філол. наук, професор
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ЛОКАЛІЗАЦІЯ ВЕБСАЙТІВ ЗВО В СИСТЕМІ АКСІОЛОГІЧНИХ
КООРДИНАТ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО РЕЦИПІЄНТА
(на прикладі вебсайту ВТЕІ КНТЕУ)..... 200

T.I. Kovalevska, PhD in Philology Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE	
LINGUISTIC IMPACT OF CORONAVIRUS: NONCE WORDS, TERMS AND METAPHORES INSPIRED BY THE VIRUS.....	210
Лобода В.А. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ	
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....	215
O.A. Matsera Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE	
LOCALIZATION: WHAT GOES BEYOND TRANSLATION.....	222
V.O. Nechyporenko, PhD in Philology, Associate Professor Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE	
BILINGUAL AUTHORS AND THEIR VISION OF SELF-TRANSLATION.....	228
Осаульчик О.Б., канд. пед. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ	
ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ СТРИМКОГО РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	233
Паславська І.Б. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ	
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	239
Самохвал О.О., канд. пед. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ	
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ІНШОМОВНОГО СЕРЕДОВИЩА В МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	245
Терешенко Л.Я., канд. філол. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ	
ЛІНГВІСТИЧНА ВІДПОВІДЬ НА COVID-19: МОВНА ГРА І ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ.....	253
T.I. Tkachuck, PhD in Philology Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE	
LINGUACREATIVITY AS A CONCEPT BEHIND NONCE-WORDS FORMATION.....	262
S.D. Chugu, PhD in Philology, Associate Professor Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE	
Y. Chuhu, Master of BA School of Marketing Management Hanze University of Applied Sciences, Groningen, the Netherlands	
FUNCTIONAL AND PRAGMATIC PERSPECTIVE OF TEMPORAL EXPRESSIONS IN LITERARY TEXTS.....	269
Яблочнікова В.О. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ	
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	278

5. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. За ред. Пометун О.І. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
6. Новолокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій автор-укладач Н. П. Новолокова. Х. : ВГ «Основа», 2009. 176 с.
7. Перспективні освітні технології: Наук.-метод. посібник. За ред. Г.С. Сазоненко К.: Гопак, 2000. 560 с.
8. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / Сисоєва С.О.; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
9. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник В. В. Ягоднікова. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 80 с.
10. Gary Motteram Innovations in learning technologies for English language teaching. 2013.

УДК 378/01/.09:338.48(4)

Самохвал О.О., канд. пед. наук

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7958-945X>

Researcher ID: [E-4080-2019](https://orcid.org/0000-0001-7958-945X)

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В
УМОВАХ ІНШОМОВНОГО СЕРЕДОВИЩА В МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
СФЕРИ ТУРИЗМУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД**

У статті здійснено порівняльний аналіз змісту туристичної освіти в ЗВО України та німецькомовних країн Європи (Німеччини, Австрії, Швейцарії), визначено дисциплінарні блоки та компетентнісні кластери, які формуються в процесі їх вивчення. Сформульовано поняття «Комунікативна компетентність в умовах іншомовного середовища», визначено дисципліни, що формують досліджувану компетентність у майбутніх фахівців туристичної сфери діяльності, проведено порівняльний аналіз отриманих даних у ЗВО України та Європи. Окреслено інноваційні методи навчання іноземних мов, які сприяють формуванню в майбутніх фахівців туристичної сфери діяльності комунікативної компетентності в умовах іншомовного середовища.

Ключові слова: компетентність, комунікація, іншомовна взаємодія, фахівці сфери туризму, ЗВО туристичного спрямування, німецькомовні країни

Постановка проблеми. Проблема удосконалення системи вищої туристичної освіти зумовлена сучасними вимогами, які висуваються до фахівців із туризму роботодавцями, споживачами туристичних послуг, конкуренцією на ринку праці. Без спеціальної підготовки дуже важко розбиратися у всіх аспектах туристичної індустрії. Більшість закладів вищої освіти (далі ЗВО) України випускають фахівців, які не мають достатнього практичного досвіду роботи в сфері туризму. У цьому контексті наукове зацікавлення становлять досягнення німецькомовних країн Європи, зокрема Німеччини, Австрії та Швейцарії, оскільки ці країни мають багаторічну історію підготовки якісних кадрів сфери туризму, а їхні фахові вищі школи та асоціації визнані світом за високі показники професійності та якості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання формування комунікативної компетентності у зарубіжному досвіді розглядалися у роботах Г. Богіна, Л. Божович, Л. Виготського, Ю. Жукова, І. Зимньої, А. Маркової, Д. Равена, Н. Хомського, А. Хуторського, С. Шишова та ін. У тому числі в роботах українських авторів: С. Абрамович, Л. Варзацької, М. Вашуленка, С. Дорошенко та ін. І. Зимня в своїх наукових дослідженнях розглядає комунікативну компетентність як уявлення про мовну особу. Комунікативна компетентність постає як ціль підготовки спеціаліста. Її думку поділяють Э. Зеер, Н. Кузьміна, А. Маркова. У дослідженнях Б. Ананєва, А. Бодалева, А. Леонтева, Б. Ломова розглядаються теоретичні аспекти комунікативної компетентності. Вищезазначені вчені розглядають здатність людини до встановлення взаємовідносин як специфічну форму активності суб'єкта. Автори наголошують, що людина розкриває свої особові якості в процесі спілкування, це пояснюється тим, що під час комунікації людина засвоює знання, цінності, засоби діяльності.

Наукова розвідка досліджень вітчизняних та зарубіжних учених вказала на відсутність системно-цілісного опису поняття «комунікативна компетентність в умовах іншомовного середовища» та її місце у системі професійного становлення майбутніх фахівців туристичної сфери діяльності.

Відсутність однозначного підходу до визначеного напрямку дослідження зумовила формулювання його **мети**, а саме теоретичне обґрунтування змісту та структури комунікативної компетентності в умовах іншомовного середовища, значущості її формування для майбутніх фахівців сфери туризму.

Виклад основного матеріалу. Сучасні економічні умови дедалі частіше спонукають суб'єктів господарювання до переходу на якісно інший рівень реалізації впроваджуваної ними діяльності. В умовах зростаючої конкуренції традиційні методи ведення господарської діяльності сьогодні вже не можуть гарантувати збільшення обсягів виробництва, а часом неспроможні навіть забезпечити його функціонування на вже досягнутому рівні. Такий стан, поряд із прагненням зберегти свої ринкові позиції або ж зайняти панівне становище, стимулює суб'єктів господарювання наслідувати новітні тенденції здійснення туристичної діяльності, змінюватися та адаптуватися до умов сьогодення.

Глобалізація сучасності сприяла поширенню у всіх сферах господарювання таких напрямів, як діджиталізація та інтернаціоналізація господарської діяльності. Діджиталізація потребує знання цифрових технологій та вміння ними оперувати. Інтернаціоналізація передбачає, перш за все, розширення власних кордонів діяльності за межі країни, співпраця з іноземними колегами-партнерами, полікультурну свідомість і міжкультурну професійну доброзичливість [2, с. 312]. У вітчизняних ЗВО туристичного спрямування такі якості формуються, у першу чергу, на заняттях з іноземної та другої іноземної мов

Іншомовна освіта є важливою умовою професіоналізації майбутніх управлінців сфери туризму. У широкому розумінні менеджер туризму – це фахівець сфери туризму, який виконує всі необхідні процедури з метою забезпечення комфортних умов відпочинку клієнта. У вузькому розумінні до посадових обов'язків майбутнього менеджера туризму належать: міжкультурні контакти з туристичними агенціями; маркетинг ринку послуг, в процесі якого фахівець знаходить вигідні за оплатою, термінами та якістю роботи фірми; взаємодія та партнерство з авіакомпаніями, страховими агентами, стороною що

приймає туристів. Менеджер туризму постійно взаємодіє з клієнтом (бронює авіаквитки, готель та ін.) [1, с. 26-27]. Кінцевою метою іншомовної освіти є іншомовна професійна компетентність, яка являє собою сукупність окремих компетенцій, дозволяє на основі автономного пошуку і використання інформації іноземною мовою в усіх видах мовленнєвої діяльності здійснювати свою професійну діяльність, підвищуючи її ефективність і тим самим створюючи передмови для професійного і кар'єрного зростання особистості [3]. Формування іншомовної професійної компетентності – одне із важливих завдань виховання повноцінної мовної особистості в умовах університетської освіти. Іншомовна компетентність не є простою сукупністю знань, умінь, навичок, однак, як результат освітнього процесу, вона відображає взаємодію іншомовних знань, умінь і ціннісних відношень особистості, здатність майбутнього випускника ЗВО туристичного спрямування діяти у режимі вторинної мовної особистості у професійно спрямованій ситуації спілкування з фахівцями з інших країн, готовність до здійснення міжкультурної професійної взаємодії у полікультурному просторі в умовах міжнародної мобільності та інтеграції тощо [1, с. 26-27].

Отже, іншомовна компетентність передбачає сформованість навичок та вмій спілкування іноземною мовою, розуміння граматичних, лексичних структур іноземної мови, полікультурної свідомості та лінгвокраїнознавчої компетенції. Але, на нашу думку, це лише одна складова поняття «комунікативна компетентність в умовах іншомовного середовища», адже комунікативну компетентність в умовах іншомовного середовища ми розуміємо як здатність оперувати складними комунікативними навичками та вміннями в міжкультурних структурах, усвідомлювати та адекватно реагувати на традиційні норми чи обмеження в спілкуванні, дотримуватися етикету у міжкультурній комунікації, моральних цінностей та професійних норм в умовах іншомовного середовища. Таким чином, формування комунікативної компетентності в умовах іншомовного середовища є важливою складовою професійного становлення майбутніх фахівців туристичної сфери діяльності, яка базується, у першу чергу, на соціальній взаємодії та доволі часто потребує

застосування навичок і вмінь ведення іншомовної комунікації. Завданням ЗВО туристичного спрямування є забезпечити формування професійно важливих компетенцій майбутніх фахівців сфери туризму для їх успішного застосування у майбутній професії.

Комунікативна компетентність в умовах іншомовного середовища передбачає сформованість професійно важливих якостей сучасного фахівця туристичної сфери, зокрема іншомовна грамотність, міжкультурна грамотність, переконливість, комунікативність із іноземними партнерами, вміння ведення ділових переговорів іноземною мовою, селф-брендинг, управління іншомовною інформацією.

Формування означеної компетентності майбутніх фахівців потребує викладання іноземної мови з використанням інноваційних методів навчання (елементи комунікативного та дискусійного тренінгу, елементи тренінгу з «Soft Skills», моделювання, ділова гра, тощо). Так, наприклад, майже у всіх навчальних планах туристичних спеціальностей в ЗВО німецькомовних країнах Західної Європи можна побачити перелік таких дисциплін: «Ділова іноземна мова: моделювання ситуації», «Іноземна мова професійного спрямування: дискусійний тренінг», «Іноземна мова: Soft Skills» та інш. Необхідно наголосити, що така особливість змісту вищої туристичної освіти німецькомовних країн Західної Європи не знайшла відображення у процесі аналізу навчальних планів підготовки майбутніх фахівців галузі туризму у вітчизняних ЗВО, що потребує перегляду.

Компаративний аналіз змісту вищої туристичної освіти в Україні та німецькомовних країнах свідчить про однозначність підходу до його формування. Компетентнісна структура вищої туристичної освіти у своїй основі має параметральну модель як систему неперервного ступеневого навчання. Авторська інтерпретація структурних компонентів професійної компетентності фахівців туристичної галузі включає: професійно-технологічну, підприємницьку, компетентність міжособистісної взаємодії, міждисциплінарну, фундаментальну компетентність і комунікативну в умовах іншомовного середовища.

Аналіз навчальних планів підготовки майбутніх фахівців у системі вищої туристичної освіти німецькомовних країн та України дозволив оцінити відповідність освітнього змісту їх професійної підготовки вимогам сучасного ринку надання туристичних послуг.

Дослідження освітніх документів ЗВО німецькомовних країн, зокрема Державного університету прикладних наук Гайде (Німеччина), Зальцбурзького університету прикладних наук (Австрія), Університету прикладних наук Граубюнден (Швейцарія), Університету Лугано (Швейцарія), Швейцарського коледжу Цезар Ріц (Швейцарія), Інститут готельного господарства Montreux (Швейцарія), дало змогу означити дисциплінарні блоки навчальних планів, які необхідні для фахового становлення майбутніх управлінців сфери туризму, а саме економіко-управлінський, фахово-орієнтовний, міжкультурно комунікативний і фундаментальний. Таким чином нам вдалося структурувати визначені раніше компетентнісні кластери з дисциплінарними блоками, які спрямовані на їх формування:

1. *Економіко-управлінський* – підприємницька компетентність; міждисциплінарна компетентність.

2. *Фахово-орієнтовний* – професійно-технологічна компетентність.

3. *Фундаментальний* – когнітивно-інформаційна компетентність; фундаментальна компетентність.

4. *Міжкультурно комунікативний* – комунікативна компетентність в умовах іншомовного середовища; компетентність міжособистісної взаємодії.

Дослідження вітчизняної системи вищої туристичної освіти охопило такі ЗВО в системі вітчизняної туристичної освіти: Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Запорізький національний університет, Київський міжнародний університет, Мукачівський державний університет, Університет імені Альфреда Нобеля, Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, у яких здійснюють підготовку здобувачів ОС «бакалавр» і ОС «магістр» за спеціальностями «Туризм», «Туризмознавство», «Міжнародний туризм». Результати порівняльного аналізу туристичної освіти України та німецькомовних країн дозволили означити відмінні та спільні риси систем професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі за означеними структурними елементами.

Порівняльний аналіз дисциплінарної компоненти навчальних планів підготовки здобувачів ОС «бакалавр» та ОС «магістр» спеціальностей туристичного спрямування в ЗВО німецькомовних країн і України виявив розбіжності в компетентнісному підході до формування парадигми туристичної освіти університетського рівня.

Так, пріоритетним напрямом професійної підготовки бакалаврів у німецькомовних країнах є економіко-управлінський блок (46%); в Україні відповідно – фахово-орієнтовний (46%). У той же час рівноцінно представлений міжкультурно-комунікативний сегмент (16% – 17 %); суттєва відмінність наявна у змісті фундаментального блоку (8% – 1%). На відміну від німецькомовних країн, в Україні передбачено дисципліни загальноосвітнього циклу (22%), які передбачають вивчення історії, філософії, української мови, психології тощо.

Більші розбіжності наявні на рівні магістерської підготовки. Так, у німецькомовних країнах Західної Європи найбільше представлений економіко-управлінський блок (29%), в Україні – фахово-орієнтовний (59%); удвічі більше часу відведено на міжкультурно-комунікативний блок у німецькомовних країнах (11%) і 5% – у вітчизняних ЗВО. У досліджуваних зарубіжних країнах до змістового компоненту не включено загальноосвітній (7% у ЗВО України) і педагогічний блоки («Педагогіка», «Педагогіка вищої школи», «Психологія і Педагогіка вищої школи», «Методика викладання у вищій школі») (7%).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, за результатами порівняльного аналізу нами встановлено, що комунікативна компетентність в

умовах іншомовного середовища є інтегративною характеристикою фахівця сфери туризму, що базується на сформованості іншомовної професійної компетентності та компетентності міжособистісної взаємодії. Міжкультурно комунікативний блок дисциплін в навчальному плані підготовки майбутніх фахівців сфери туризму за ОС «бакалавр» у вітчизняних та німецькомовних ЗВО представлено рівнозначно (16 – 17 %). Суттєва різниця виявлена в дослідженні навчальних планів підготовки здобувачів ОС «магістр» – 5% у вітчизняних ЗВО, у той час як у німецькомовних країнах міжкультурно комунікативний блок дисциплін становить 11 %. Таким чином, вбачаємо необхідність оновлення змісту туристичної освіти в ЗВО України для наближення його до реальних потреб туристичного ринку праці та сприятиме підготовці креативних, критично мислячих високофахових спеціалістів сфери туризму.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в розробці навчально-методичних рекомендацій щодо використання означених інноваційних методів упродовж викладання іноземної мови для формування комунікативної компетентності в умовах іншомовного середовища.

Список використаних джерел:

1. Галкіна В. Д., Зміст і структура іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. К.: НУОУ, 2014. Вип. 4 (41). С. 24–29; 26 с.

2. Самохвал О.О. Туристична освіта німецькомовних країн Західної Європи: ретроспектива та сучасний стан: монографія. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 556 с.; 312 с.

3. Телелим, В.М. Моніторинг в системі військової освіти. *Збірник наукових праць “Військова освіта” Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2014. № 1 (29). С. 4 – 13.

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

03 червня 2020 року

Частина IV

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 21.08.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 16,74.
Обл.-вид. арк. 14,35. Тираж 2. Зам. № 274.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25